17. august 2024
Sagsnummer: 25/30896
Sagsbehandler: micbr

6

Supplerende notat om løsningsscenarier for drikkevand og spildevand i Stabrand

Resumé
Nærværende notat er uddybende i forhold til den sagsfremstilling, der præsenteres for Natur-, teknik- og miljøudvalget den 1. september 2026.

Stabrand er udfordret af at have lokale løsninger for både drikkevand og spildevand i tæt nærhed af hinanden. Dette betyder, at drikkevandet kan forurenes, når der foretages nedsivning af spildevand, samtidigt forhindrer vandboringerne nyetablering af tidssvarende private spildevandsanlæg med nedsivning grundet afstandskrav (se oversigtskort i dagsordenssagens bilag 2).

Der er mulighed for, at ejendommene kan tilsluttes forsyningsledning til Kolind Vandværk. Der er også mulighed for, at ejendommene enten etablerer lokale private spildevandsanlæg eller på sigt tilsluttes til offentlig spildevandskloak.

Administrationen har udarbejdet 4 løsningsscenarier.

Drikkevand:
I Stabrand har en række ejendomme egne vandforsyningsanlæg, mens andre er tilsluttet Kolind Vandværk (se kortbilagets kort nummer 2). Kolind Vandværk fik i 2007 tilladelse til etablering af vandforsyningsledning til Maarup. Der blev i den forbindelse tilkendegivet en interesse fra Kolind Vandværk om at videreføre ledningen til Stabrand, dog forudsat, at kommunen dels ville lægge forsyningsområdet over til Kolind og dels ville stå i forskud med betaling af forsyningsledningsbidrag for de ejendomme i Stabrand, som ikke ønskede tilslutning fra start.
Økonomiudvalget vedtog den 9. juni 2009, at stå i forskud for at tilslutte de ejendomme i Stabrand, som ikke ønskede tilslutning fra start.

I 2010 søgte Kolind Vandværk en lånegaranti fra Syddjurs Kommune til etablering af forsyningsledningen fra Kolind til Maarup og Stabrand. Byrådet godkendte lånegarantien den 29. april 2010.

Der er i dag 12 ejendomme i Stabrand, som ikke er tilsluttet Kolind Vandværk, og som ligger i zone 2 i kommunens vandforsyningsplan 2018-2024.

Ejendomme i zone 2 er beliggende inden for vandværkets naturlige forsyningsområde. Det betyder, at afstanden til den eksisterende forsyningsledning enten er kort, eller at der er tilstrækkeligt mange ejendomme i området til, at etablering af vandforsyningsledninger vurderes at være en hensigtsmæssig og økonomisk forsvarlig løsning. For ejendomme i zone 2 gælder, at der ikke er ret til at indvinde vand fra egen matrikel og der gives som udgangspunkt ikke tilladelse til etablering af ny vandforsyning. Når den eksisterende vandforsyning ikke kan opretholdes, f.eks. sammenstyrtning eller vedvarende overskridelser af drikkevandskvaliteten. Vil ejendommen blive pålagt tilslutning til alment vandværk dvs. Kolind Vandværk.

I 2019 modtog ejendommene forbud mod etablering af erstatningsboring. Syddjurs Kommune står fortsat i forskud for de 12 ejendomme, der endnu ikke er blevet tilsluttet Kolind Vandværk.

Spildevand:
Stabrand blev i statens vandområdeplaner 2010-2015 (kortbilagets kort nummer 5) udpeget til indsats overfor ukloakerede ejendomme, det vil sige, at ejendomme med udledning af spildevand til Borum Bæk skal modtage et påbud om forbedret spildevandsrensning.

Administrationen kortlagde spildevandsforholdene for Stabrand, og fandt, at 7-10 ejendomme udleder spildevand til Borum Bæk. Administrationen opstartede påbudssagerne i 2012-2013, men påbuddene blev trukket tilbage grundet usikkerhed omkring drikke- og spildevandsforholdene for Stabrand. Indsatsen i vandområdeplanerne er fortsat gældende men er ikke efterkommet.

Stabrand er udfordret af den korte afstand mellem spildevands- og drikkevandsanlæg, da det hindrer påbud om forbedret spildevandsrensning og nyetablering af spildevandsanlæg med nedsivning. Ifølge spildevandsbekendtgørelsens bestemmelser skal der være en afstand på 300 meter fra det sted, hvor der indvindes drikkevand, til det sted, hvor der nedsives sanitært spildevand. Ved etablering af nye spildevandsanlæg med nedsivning kan de lovbestemte afstandskrav ikke overholdes.

Denne afstand kan, hvis de hydrologiske forhold muliggør det, nedsættes til 75 meter. Der kan kun meddeles tilladelse til nedsivning af spildevand, såfremt afstandskravene til vandforsyningsanlæggene er overholdt, da der ellers er risiko for, at spildevandet kan forurene drikkevandet.

Det er Administrationens vurdering, at der udover konflikt med drikkevandsanlæggene, er gode nedsivningsforhold baseret på områdets jordtype (se kortbilagets kort nummer 6) og grundvandsstand (se kortbilagets kort nummer 7).

Det er ikke muligt at placere spildevandsanlæggene med tilstrækkelig afstand til drikkevandsanlæggene, da flere af matriklerne er små. Det betyder, at der ikke kan meddeles nedsivningstilladelse til nye spildevandsanlæg på flere ejendomme. Ejendommene skal derfor i stedet anvende andre dyrere løsninger, såsom samletank (lukket opsamlingstank), minirensningsanlæg med udledning, beplantet filteranlæg med udledning eller pileanlæg.

Løsningsscenarier:
Administrationen har udarbejdet 4 løsningsscenarier, så ovenstående udfordring kan håndteres.

Scenarie 1. Påbud om tilslutning til vandværk:
Der kan vælges en løsning, hvor 12 ejendomme påbydes tilslutning til Kolind Vandværk og hvor 10-15 vandboringer sløjfes. Ved denne løsning kan ejendommene fortsætte med lokale spildevandsanlæg. Når alle ejendommene er tilsluttet Kolind Vandværk og boringerne er sløjfet, kan påbuddene om forbedret spildevandsrensning genoptages for de 7-10 ejendomme, som udleder spildevand til Borum Bæk, da drikkevandsanlæggene ikke længere er til hinder for at meddele tilladelse til nedsivning af spildevand.

Scenarie 2. Påbud om forbedret spildevandsrensning (forudsætter udledning) med nuværende drikkevandsforhold:
Borgerne i Stabrand fastholder deres nuværende vandforsyning, og Administrationen meddeler påbud om forbedret spildevandsrensning, hvor der fortsættes med udledning til recipient, men hvor der stilles krav om etablering af renseløsning inden udledning til Borum bæk.

Scenarie 3. Planlægning for spildevandskloakering med nuværende drikkevandsforhold:
Hele området spildevandskloakeres, og alle 28 ejendomme vil modtage påbud om tilslutning til offentlig spildevandskloak. Dette vil kræve et tillæg til spildevandsplanen samt en miljøvurdering heraf, da Stabrand ikke er omfattet af kommunens Spildevandsplan 2022-2025.

Der er i spildevandsplanen allerede planlagt en afskærende kloakledning fra Tirstrup til Aarhus Lufthavn/Stabrand i forbindelse med Stabrand erhvervspark (kommuneplanramme 6.10.E6 og 6.10.E1). Der er pt. privatkloakering ved Aarhus lufthavn og dele af Forsvarets arealer. Påbud om tilslutning til kloak kan først meddeles, når den afskærende ledning fra Tirstrup, samt spildevandsledninger og -skelbrønde i Stabrand er etableret. Der vil være udgifter for AquaDjurs A/S forbundet med kloakeringen. De økonomiske konsekvenser er belyst af AquaDjurs i dagsordenssagens bilag 4.

Scenarie 4. Påbud om tilslutning til vandværk og planlægning for spildevandskloakering:
Området tilsluttes Kolind Vandværk og tilsluttes til offentlig spildevandskloak. Herved skal 12 ejendomme påbydes tilslutning til Kolind Vandværk, 10-15 boringer sløjfes og på sigt vil 28 ejendomme modtage påbud om tilslutning til offentlig spildevandskloak. Syddjurs Kommune skal fortsat sikre det planmæssige grundlag med et tillæg til spildevandsplanen eller indarbejdelse i kommende spildevandsplan. Herved ensrettes krav og kommende udgifter til borgerne i Stabrand.

Andre bemærkninger:
Syddjurs Kommunen var allerede i 2004/2005 opmærksom på, at drikkevand og spildevand er en udfordring i området omkring Stabrand. Allerede på dette tidspunkt drøftede man behovet for en hensigtsmæssig løsning for både drikkevand og spildevand i området. Drøftelsen blev taget op i forbindelse med udbygningsplanerne for erhvervsområdet, der er beliggende ved Aarhus lufthavn.

Dengang blev der ligeledes arbejdet med forskellige løsningsmuligheder. Et rådgivende ingeniørfirma anbefalede dengang tilslutning til Kolind Vandværk kombineret med offentlig kloakering, men helhedsprojektet blev aldrig gennemført.

Vurdering
Løsningsscenarie 1 (påbud om tilslutning til vandværk):
Ved løsning 1 er der mulighed for at træffe afgørelse ud fra vandforsyningslovens §29 stk. 3, som kan bringes i anvendelse, hvis kommunen finder, at tilslutning af ejendommene er ønskelig ud fra en samlet vurdering af forholdene i et område eller ud fra den enkelte ejendoms forhold. Der skal meddeles påbud til 12 ejendomme om tilslutning til Kolind Vandværk samt træffes afgørelse om sløjfning af ca.15 boringer. Meddelelse af påbud kan teoretisk set opstartes, når beslutningen om løsningen er truffet. Administrationen har dog ikke kapacitet til at udføre opgaven, hvorfor opgaven kræver, at der afsættes ressourcer til, at en ekstern rådgiver kan varetage opgaven.

Syddjurs Kommune har indgået en forskudsordning med Kolind Vandværk, således at Syddjurs Kommune forskudsbetalte forsyningsledningsbidraget på 20.095 kr. for hver af de 12 ejendomme i Stabrand, som ikke ønskede tilslutning til forsyningsledningen, da den blev etableret. Tilslutning af de enkelte ejendomme til Kolind Vandværk skal derfor ske i henhold til forskudsordningen og ud fra Kolind Vandværks seneste godkendte takster for hovedanlægsbidrag og stikledningsbidrag. Prisen vurderes at ligge på i alt ca. 34.000 kr./ejendom. Omkostning til sløjfning kan variere mellem 15.000-60.000 kr. alt efter vandforsyningsanlægget, herunder brønd eller boring. Se oversigt for økonomiske konsekvenser i dagsordenssagens bilag 3.

Når alle ejendomme er tilsluttet Kolind vandværk, kan påbuddet om forbedret spildevandsrensning genoptages for de 7-10 ejendomme med udledning af spildevand, da

drikkevandsforsyningen ikke længere er til hinder for at meddele tilladelse til private spildevandsløsninger med nedsivning. Udgifterne for et privat spildevandsanlæg vil forventeligt koste 65.000-115.000 kr./ejendom. Se oversigt for økonomiske konsekvenser i dagsordenssagens bilag 3.

Løsningsscenarie 2 (Påbud om forbedret spildevandsrensning (forudsætter udledning) med nuværende drikkevandsforhold):
Administrationen kan meddele påbud om forbedret rensning, hvor der etableres nyt tidssvarende spildevandsanlæg med udledning til Borum Bæk eller etableres lukkede spildevandsløsninger. Denne løsning vil kræve dyrere spildevandsløsninger for den enkelte ejendom sammenlignet med løsning 1. Det er ikke muligt at fastsætte prisforskellen, da det afhænger af den valgte spildevandsløsning. Der kan være udfordringer med arealkravet til visse spildevandsløsninger, som kræver at der tilkøbes areal eller at der etableres fælles private spildevandsanlæg for flere ejendomme. Ejendommene kan ved denne løsning fortsætte med deres nuværende vandforsyning, indtil ejerne selv ønsker en tilslutning til Kolind Vandværk.

Løsningsscenarie 3 (Planlægning for spildevandskloakering med nuværende drikkevandsforhold):
Ved løsning 3 med en spildevandskloakering af Stabrand kræver det et tillæg til den gældende Spildevandsplan 2022-2025 eller at kloakeringen indarbejdes i en kommende spildevandsplan, jf. spildevandsbekendtgørelsens § 9. Spildevandsplan eller tillæg dertil, skal undergå miljøvurdering (se oversigtskort over nuværende spildevand i dagsordenssagens bilag 2, kort nummer 3).

Førend Stabrand kan tilsluttes, skal den planlagte afskærende ledning fra Tirstrup til lufthavnen etableres (se dagsordenssagens bilag 2, kort nummer 4). Udførelsen heraf er ikke nærmere bestemt eller projekteret, og afhænger af bl.a. Stabrand Erhvervspark, lufthavnen, Forsvaret og AquaDjurs. Det vil være nærliggende at tilbyde ejendommene i Stabrand at blive tilsluttet offentlig spildevandskloakering, hvis/når den afskærende ledning etableres. Der kan først træffes afgørelse efter spildevandsbekendtgørelsens § 14 og Miljøbeskyttelseslovens § 28, stk. 1 om, at ejendommen skal påbydes tilslutning til offentlig kloak, når AquaDjurs har etableret spildevandsstik/-brønde. Der skal meddeles påbud til cirka 28 ejendomme.

Administrationen vurderer, at påbuddene først kan meddeles om 10 år eller senere, grundet forudgående planlægning, miljøvurdering, projektering og etablering af spildevandssystemet.

Syddjurs Kommune giver ikke henstand med tilslutningstidspunktet til offentlig kloak for ejendomme med nyere spildevandsanlæg ifølge beslutning den 10. juni 2025 i Natur-, teknik- og miljøudvalget (dagsordenspunkt 665). Tilslutning af spildevand skal ske ud fra AquaDjurs' godkendte takster for tilslutning, som i 2026 er opgjort til 50.078 kr./ejendom. Derudover vil der være udgifter til ændring af spildevandsafledningen på egen grund,

samt evt. nedlæggelse af eksisterende spildevandsanlæg, som kan variere mellem 30.000-50.000 kr. alt efter lokale forhold. Se oversigt for økonomiske konsekvenser i dagsordenssagens bilag 3.

Ved løsning 3 med en spildevandskloakering af Stabrand vil der forekomme anlægsudgifter for AquaDjurs, som ikke kan opvejes af indtægter fra tilslutningsbidrag. En spildevandskloakering af de 28 ejendomme i Stabrand vil i anlægsoverslag koste cirka 2,8 mio.kr. (eksklusive moms) og nettoudgiften forventes at udgøre et underskud på cirka 1,4 mio. kr. (eksklusive moms). Se afsnit 6B i dagsordenssagens bilag 4, notat udarbejdet af AquaDjurs. Løsningen forudsætter, at den afskærende ledning til Lufthavnen/Stabrand er etableret og udgifter hertil er ikke medtaget i ovenstående opgørelse.

Løsningsscenarie 4 (Påbud om tilslutning til vandværk og planlægning for spildevandskloakering):
Denne løsning kombineres løsning 1 ift. tilslutning til Kolind Vandværk og løsning 3 ift. tilslutning til offentlig kloak. Der henvises til ovenstående løsningsforslag for beskrivelse og vurdering. Ved denne løsning ensrettes krav til drikkevand og spildevand for borgerne i Stabrand. Se oversigt for økonomiske konsekvenser i dagsordenssagens bilag 3.

Sammenfatning
Der er forskellige til- og fravalg og fordeling af økonomisk byrde ved alle de beskrevne løsningsforslag. Administrationen kommer på baggrund af ovenstående ikke med en konkret anbefaling af et løsningsforslag frem for andre.

Økonomi og organisatoriske konsekvenser
Umiddelbart forventes løsningen, uanset hvilken som vælges, at få økonomiske konsekvenser for Syddjurs Kommune, da opgaven ikke kan løses indenfor den personalenormering, der er til løse myndighedsopgaverne indenfor spildevandsområdet. Når der er modtaget en politisk tilkendegivelse om foretrukket løsningsscenarie, vil Administrationen kunne præcisere opgaven og indhente tilbud på rådgiverydelser og vurdere de økonomiske og organisatoriske konsekvenser nærmere.

Der vil ved løsningsscenarierne 3 eller 4 med en spildevandskloakering af Stabrand, forekomme anlægsudgifter for AquaDjurs, som ikke kan opvejes af indtægter ved tilslutningsbidrag. En spildevandskloakering af Stabrand forventes at udgøre et underskud på ca. 1,4 mio. kr. (eksklusive moms) for AquaDjurs.

De økonomiske konsekvenser for borgerne forbundet med de fire løsningsforslag er beskrevet i tekst under vurderingsafsnittet og vist som tabel i dagsordenssagens bilag 3.

Videre proces
Uanset valg af løsning, forventer Administrationen ikke umiddelbart støtte fra lokalsamfundet til gennemførelse af løsningerne, da løsningerne vil være forbundet med udgifter for grundejerne.

Den videre proces afhænger af valget af løsningsscenarie.